

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obo/3/2016
Identifikačné číslo spisu:	9016898526
Dátum vydania rozhodnutia:	08.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hullová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:9016898526.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: AGRONOVA, spol. s r. o. „v likvidácii“, Pekárenská 223, 980 02 Jesenské, IČO: 31 637 680, konajúci prostredníctvom správcu konkurznej podstaty S.. X.. C. C., J. XXB, XXX XX D. D., proti žalovanému: S.. X. D., nar. XX. XX. XXXX, D. XXX XX Veľký Krtíš, zast. JUDr. Jozefom Veselým, advokátom, so sídlom Mierová 1, 990 01 Veľký Krtíš, o náhradu škody vo výške 170.000,- eur, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 45Cbi/3/2013 - 151 zo dňa 12. novembra 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 45Cbi/3/2013 - 151 zo dňa 12. novembra 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 45Cbi/3/2013 - 151 zo dňa 12. novembra 2015, konajúc ako súd prvého stupňa, v celom rozsahu vyhovel návrhu žalobcu a zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu 170.000,- eur. Žalobca svoj nárok oprel o ustanovenie § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len ZKV), podľa ktorého správca nepostupujúci s odbornou starostlivosťou zodpovedá za škodu vzniknutú porušením povinností, ktoré mu ukladá zákon, alebo mu ich uloží súd. Žalovaný ako predchádzajúci správca zverené finančné prostriedky úpadcu bez súhlasu súdu vložil do nebankovej spoločnosti a tieto tak odčerpал neoprávnene z konkurznej podstaty a svojím konaním spôsobil veriteľom škodu vo výške 170.000,- eur.

Z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia vyplýva, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 36-24K 142/00 - 66 zo dňa 21.9.2000 bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz a správcom konkurznej podstaty bol ustanovený S.. X. D., ktorý bol následne uznesením 36-24K 142/00 - Že - 368 zo dňa 24.8.2011 spolu s potvrdzujúcim uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obo 82/2011 zo dňa 20.12.2011 zbavený funkcie správcu a za správkyňu v tejto veci bola ustanovená S.. X.. C. C.. Uznesením bola S.. X. D. uložená povinnosť riadne informovať novoustanovenú správkyňu a dať jej k dispozícii všetky doklady do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Uznesením č. k. 36-24K 142/00 - Že - 357 zo dňa 27.5.2010 súd schválil konečnú správu o speňažení

majetku z podstaty a vyúčtovaní odmeny a výdavkov správcu S.. X. D.. Zo správy vyplýva, že príjmy z konkurznej podstaty sú celkom vo výške 224.083,44 eur, z tohto príjmy zo speňaženia sú vo výške 166.301,53 eur a príjmy získané inou činnosťou správcu sú vo výške 57.781,91 eur. Pri vyhlásení konkurzu neboli v pokladni a na účtoch úpadcu žiadne finančné prostriedky. Konkurzná odmena správcu činí 22.319,26 eur a suma určená na rozdelenie pre veriteľov 151.843,70 eur.

Opatrením č. k. 36-24K 142/00 - Že - 361 zo dňa 20.8.2007 bolo uložené správcovi konkurznej podstaty S.. X. D. oznámiť súdu, aké úkony ako správca vykonal pre navrátenie finančných prostriedkov vo výške 170.000,- eur na účet úpadcu.

Súd prvého stupňa právne odôvodnil svoje rozhodnutie naplnením predpokladov formulovaných v ust. § 8 ods. 2 ZKV. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalobca si uplatnil voči žalovanému náhradu škody vo výške 170.000,- eur, ktorá žalobcovi vznikla tým, že žalovaný vložil finančné prostriedky vo výške 170.000,- eur, patriace do konkurznej podstaty, do nebankovej spoločnosti CI HOLDING, a. s., Bratislava, a tieto nevrátil do konkurznej podstaty. Vznik škody je v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním bývalého správcu konkurznej podstaty JUDr. X. D.. Keďže boli naplnené podmienky vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi vo výške 170.000,- eur, súd prvého stupňa žalobe vyhovel.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný z dôvodu, že sa mu ako účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p., prvostupňový súd dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam podľa § 205 ods. 2 písm. d) O. s. p. a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p.

Žalovaný vzniesol námietku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní, keďže ako žalobca je označený samotný úpadca a takýto subjekt s poukazom na ust. § 14 ods. 1 písm. a) ZKV nemá aktívnu vecnú legitímáciu, pretože za žalobcu mal byť označený priamo správca. Poukázal na svoju predchádzajúcu argumentáciu, z ktorej vyplýva, že svojím postupom neporušil žiaden zákonný a ani súdny zákaz, keďže jeho snahou bolo peňažné prostriedky získané speňažením konkurznej podstaty zväčšiť. Už v konaní pred súdom prvého stupňa vzniesol námietku, že prebieha trestné konanie, v ktorom si správkyňa uplatnila náhradu škody, a teda v dvoch konaniach prebieha spor o rovnaký nárok. Poukázal tiež na to, že žiadal súd prvého stupňa o prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. do právoplatného skončenia trestnej veci vedenej Okresným súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 5T 7/2013 a o tomto jeho návrhu doposiaľ nebolo rozhodnuté. Nebolo rozhodnuté ani v konkurznej veci spoločnosti CI Holding a.s., pričom žalovaný ako pôvodný správca si nároky súvisiace so sumou 170.000,- eur uplatnil v konkurznom konaní spoločnosti CI Holding a.s. a tieto boli uznané. S jeho námietkami sa prvostupňový súd vôbec nevysporiadal a nevykonaval navrhované dokazovanie. Namietal v odvolaní tiež skutočnosť, že výška uplatnenej škody je sporná vzhľadom na to, že vloženie finančných prostriedkov do nebankového subjektu nemusí byť porušením uloženej povinnosti, samotná suma nie je doposiaľ ustálená a s prihliadnutím na ostatné odvolacie dôvody je to dôvodom pre zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa.

K odvolaniu sa správkyňa konkurznej podstaty vyjadrila tak, že žiadala rozhodnutie prvostupňového súdu ako vecne správne potvrdiť. K námietke ohľadne nedostatku aktívnej legitímácie na strane žalobcu uviedla, že doposiaľ nebola spochybnená jej aktívna legitímácia v konaní a žalobca má právnu subjektivitu. Keďže súd aktívnu legitímáciu skúma bez návrhu ako základnú podmienku konania, je zrejmé, že v tomto smere si súd vyhodnotil aktívnu legitímáciu ako danú, keďže návrhu vyhovel. Zdôraznila, že zo strany žalovaného ide len o účelové blokovanie priebehu konkurzného konania a takéto jeho konanie, rozporné s dobrými mravmi, nemôže požívať právnu ochranu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O. s. p.), prejednal vec podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že sú splnené zákonné

podmienky na zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa. Viazaný obsahom a rozsahom odvolania žalovaného dospel k tomu, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. súd rozhodnutie zruší, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorý znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). Odňatie možnosti konať pred súdom je relevantné vtedy, ak išlo o postup nesprávny (uvažované z hľadiska zachovania postupu súdu určeného zákonom alebo ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi) a ak sa postup súdu prejavil v priebehu konania, a tiež pri rozhodovaní.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s uplatneným nárokom. Iba takéto rozhodnutie umožňuje účastníkom posúdiť postup súdu, ktorý vec prejednal a rozhodol, a zároveň ide o rozhodnutie, ktoré je preskúmateľné odvolacím súdom.

Predmetom konania je náhrada škody, spôsobená správcom konkurznej podstaty úpadcu pri výkone jeho činnosti ako správcu. Žalovaný vzniesol námietku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní, rozporuje výšku uplatneného nároku a to, že rovnaký nárok už bol uplatnený v trestnom konaní, čo zakladá prekážku litispendencie, a že doposiaľ nebolo rozhodnuté o jeho návrhu na prerušenie konania.

Odvolací súd dospel k záveru, že konaním súdu prvého stupňa došlo k naplneniu dôvodu v ust. § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p. tým, že napadnuté rozhodnutie je vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie nepreskúmateľné. Odvolací súd konštatuje, že skutkové zistenia a právne závery súdu prvého stupňa si navzájom odporujú, čo vedie k nepreskúmateľnosti jeho rozhodnutia a k odvolacím námietkam uvádza nasledovné:

1. Námietka nedostatku aktívnej vecnej legitímácie, resp. nesprávneho označenia účastníka konania na strane žalobcu

Ustanovenie § 14 ZKV formuluje procesnoprávne a hmotnoprávne účinky vyhlásenia konkurzu. Účinky vyplývajúce z § 14 ods. 1 písm. c) ZKV, podľa ktorého súdne konania týkajúce sa majetku patriaceho do podstaty alebo konania o nárokoch, ktoré majú byť uspokojené z tohto majetku, možno začať na návrh správcu alebo podaním návrhu proti správcovi, sú vo svojej podstate hmotnoprávnymi účinkami vyhlásenia konkurzu. Sú dôsledkom toho, že v zmysle odseku 1 písm. a) tohto ustanovenia oprávnenie nakladať s majetkom podstaty, ako aj výkon práv a povinností, ktoré súvisia s nakladaním s majetkom podstaty, prechádzajú na správcu. Žaloba, ktorá by bola podaná po vyhlásení konkurzu úpadcom alebo proti úpadcovi, by musela byť zamietnutá preto, že dispozičné oprávnenia k majetku podstaty prešli na správcu, t. j. z dôvodu nedostatku aktívnej alebo pasívnej legitímácie úpadcu, ktorý v rovine hmotného práva stratil právo nakladať s majetkom podstaty. Aktívne alebo pasívne legitimovaným je v takýchto konaniach len správca, aj keď sa tým nestáva účastníkom hmotnoprávných vzťahov, v ktorých predtým vystupoval úpadca.

Zákonná dikcia ust. § 14 ods. 1 písm. c) ZKV formulujúca spôsob podávania žalobných návrhov úpadcom v čase po vyhlásení konkurzu znie „súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa týkajú majetku patriaceho do podstaty, alebo konania o nárokoch, ktoré majú byť uspokojené z tohto majetku, možno začať na návrh správcu“.

Z obsahu spisu vyplýva, že v žalobe je označený ako žalobca úpadca AGRONOVA spol. s r.o. „v likvidácii“, konajúci prostredníctvom správcu konkurznej podstaty S.. X.. C. C.. Z obsahu označenia žalobcu v žalobe a z toho, že návrh podpísala konkurzná správkyňa nevyplýva jednoznačne, kto je účastníkom konania na strane žalobcu. Bolo povinnosťou súdu prvého stupňa uvedený rozpor odstraňovať postupom podľa ust. § 43 ods. 1 O. s. p. a správcu konkurznej podstaty vyzvať na

jednoznačné označenie účastníka konania na strane žalobcu. Nesprávnym je potom aj následný postup súdu, ktorý v záhlaví napadnutého rozsudku označil za žalobcu úpadcu AGRONOVA, spol. s r. o. „v konkurze“, so sídlom Pekárenská 223, Jesenské, zastúpený S.. X.. C. C., správcom konkurznej podstaty úpadcu.

2. Prerušenie konania

Z ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. vyplýva, že pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet. Podľa § 111 ods. 1 O. s. p. ak je konanie prerušené, nevykonávajú sa pojednávania a neplynú lehoty podľa tohto zákona. Ak sa v konaní pokračuje, začínajú lehoty plynúť znova. Podľa § 111 ods. 2 O. s. p. ak je konanie prerušené podľa § 109, súd urobí všetky potrebné opatrenia, aby sa odstránili prekážky, ktoré spôsobili prerušenie alebo pre ktoré prerušenie trvá. Len čo odpadne prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, pokračuje súd v konaní i bez návrhu.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že súd, ak neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť aj z dôvodu, že sa v inom konaní rieši otázka, ktorá je pre rozhodnutie súdu podstatná. V takomto prípade súd určí dobu prerušenia konania spravidla do právoplatného skončenia veci, v ktorej sa táto otázka rieši. Dňom doručenia uznesenia o prerušení konania nastávajú účinky prerušenia, ktoré spočívajú v tom, že sa nekonajú pojednávania a že sa zastavuje plynutie všetkých procesných lehôt. Pokiaľ bol v konaní podaný návrh na jeho prerušenie, súd je povinný o návrhu rozhodnúť, vysporiadať sa dôvodmi, pre ktoré bol návrh podaný, svoje rozhodnutie riadne odôvodniť a poučiť účastníkov konania o možnosti podať opravný prostriedok, ktorý je v takomto prípade prípustným a rozhodnutie o prerušení či neprerušení konania je preskúmateľné odvolacím súdom. Pokiaľ súd prvého stupňa konanie neprerušil, hoci boli vznesené závažné námietky súvisiace ako s možnou existenciou litispendencie, tak s ustaľovaním výšky náhrady škody v rámci trestného konania, mal o tom rozhodnúť osobitným uznesením a uviesť v tomto rozhodnutí dôvody, prečo konanie neprerušil.

3. Prekážka litispendencie

Nedostatkom podmienky súdneho konania podľa § 104 ods. 1 O. s. p. je i prekážka začatého konania (litispendencia; § 83 O. s. p.), ktorá bráni tomu, aby na súde prebiehalo iné konanie v tej istej veci. Táto prekážka vzniká (je daná), ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnakých účastníkov, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Pokiaľ ide o totožnosť účastníkov, táto je daná aj vtedy, ak pôvodný účastník v prvom konaní je vystriedaný právny nástupcom v druhom konaní (musí byť však ako právny nástupca pôvodného účastníka označený), a tiež vtedy, ak účastníci v druhom konaní vystupujú v opačnom procesnom postavení. Predmet konania je vymedzený petitom návrhu na začatie konania, a základ uplatneného nároku je určený skutkovými okolnosťami, ktorými je petit zdôvodnený. Litispendencia je procesnou prekážkou konania, ktorú musí súd z úradnej povinnosti odstrániť, a to bez zreteľa na to, kedy túto prekážku zistí, alebo kedy táto prekážka vznikla. V takom prípade vždy konanie zastaví podľa § 104 ods. 1 O. s. p. Spravidla zastaví konanie o návrhu, ktorý bol podaný neskôr. Prekážka litispendencie môže byť odstránená napr. aj tým, že konanie bude zastavené v dôsledku späťvzatia jedného z dvoch návrhov. Pre posúdenie, či tu je prekážka začatej veci, je rozhodujúci stav v čase rozhodnutia v neskôr začatom konaní (R 97/2003). Nejde o totožnosť veci a nie je daná prekážka litispendencie, ak chýba čo i len jeden znak totožnosti veci.

Riadne uplatnenie nároku na náhradu škody v trestnom konaní je z hľadiska ustanovenia § 83 O. s. p. zahájením konania a tvorí prekážku zahájeného konania za predpokladu, že žaloba v občianskom súdnom konaní bola podaná až po tom, keď už bol urobený návrh na prisúdenie náhrady škody v trestnom konaní.

Z obsahu spisu a vykonaného dokazovania nie je zjavné, či sa tak v trestnom konaní stalo a súd je povinný ex officio skúmať procesnú prekážku konania vedúcu v konečnom dôsledku k zastaveniu

konania, ak bol návrh na priznanie náhrady škody v trestnom konaní uplatnený skôr, ako bolo začaté konanie občianskoprávne a nároky sú totožné. Námiťku súvisiacu s možnou prekážkou litispendencie vzniesol žalovaný na pojednávaní dňa 22.10.2015, pričom konajúci súd sa ňou vôbec nezoberal. Vyhodnotenie tejto námiťky musí mať vplyv aj na úvahu o potrebe ne/prerušit' konanie tak, ako bolo naznačené vyššie. Tu odvolací súd poukazuje na to, že aj v prípade, ak by bol poškodený v právoplatnom odsudzujúcom rozsudku odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody alebo jeho časťou na konanie vo veciach občianskoprávných, je pre rozhodnutie súdu v tomto občianskoprávnom konaní rozhodnutie o vine rozhodnutím zásadného významu s prihliadnutím na ustanovenie § 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, z obsahu ktorého vyplýva, že súd je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal (tu rovnako napr. nález Ústavného súdu SR z 18. júna 2014, sp. zn. II. ÚS 655/2013-48).

4. Výška nároku uplatneného v konaní

V súvislosti s uplatneným nárokom na zaplatenie sumy vo výške 170.000,- eur odvolací súd konštatuje, že súdom prvého stupňa nebolo vykonané žiadne dokazovanie, nie je vôbec zjavné, z čoho daná suma pozostáva, akým spôsobom k nej žalobca dospel a s čím sa vlastne súd stotožnil, ak túto sumu akceptoval ako dôvodnú. Nie je zjavné, či je táto suma dôvodná aj s prihliadnutím na prebiehajúce konkurzné konanie spoločnosti CI Holding a. s., ako aj s prihliadnutím na prebiehajúce trestné konanie, ktorého predmetom nevyhnutne musí byť aj ustálenie výšky škody minimálne pre účely stíhatelnosti takéhoto konania ako konania trestného. Rozhodnutie prvostupňového súdu nie je možné preskúmať a je z tohto dôvodu predčasne vydané, keďže nie sú doposiaľ preukázané základné predpoklady uplatnenia nároku na náhradu škody.

Nárok uplatnený v tomto konaní je nárokom z titulu zodpovednosti za škodu podľa ust. § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka (podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti) a je potrebné skúmať, či sú u žalovaného splnené predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu podľa citovaného ustanovenia, ktorými sú porušenie právnej povinnosti, vznik škody, príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody a zavinenie. Správca konkurznej podstaty vykonáva svoju činnosť na základe osobitného zákona č. 8/2005 Z. z. a jeho činnosť nemôže byť posudzovaná ako podnikanie pre účely možnej aplikácie Obchodného zákonníka na takýto vzťah. Pokiaľ sa žalobca v konaní domáha zaplatenia žalovanej sumy proti žalovanému ako bývalému správcovi konkurznej podstaty úpadcu, súd na tento druh zodpovednosti musí aplikovať podporné úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku. Správca konkurznej podstaty pri plnení úloh správcu nie je podnikateľom podľa ust. § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, rovnako jeho činnosť nie je podnikaním podľa ust. § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, pretože nespĺňa všetky pojmové znaky podnikania. Správca konkurznej podstaty vykonáva svoju činnosť na základe osobitného zákona, ide o osobitný procesný subjekt, ktorý má samostatné postavenie voči konkurzným veriteľom, ako aj úpadcovi a nemožno ho považovať za zástupcu konkurzných veriteľov a ani za zástupcu úpadcu (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. júla 2015 sp. zn. I Obo 10/2014). Z preskúmaného rozhodnutia nevyplýva, že by sa súd prvého stupňa vysporiadal čo i len s jedným z predpokladov vzniku nároku na náhradu škody tak, ako to predpokladá zákon.

Vzhľadom na odporujúce si závery vyslovené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa, vedúce k jeho nepreskúmateľnosti, a s ohľadom na nedostatok odôvodnenia právnych záverov súdu prvého stupňa, nemohol odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť. S ohľadom na formulované právne závery, ktorými je súd prvého stupňa viazaný v zmysle ust. § 226 O. s. p., rozhodne súd prvého stupňa rozhodnutím, ktoré bude spĺňať požiadavky preskúmateľnosti.

Vzhľadom na uvedené zistenie odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. zrušil a podľa odseku 2 citovaného ustanovenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol hlasovaním pomerom hlasov 3:0 (ust. § 3 ods. 9

zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.